

Ա. ՏԱՐԻ
Թիւ 19

1927
Հիմն. 8

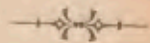
Հասք 5 դրու.

ԾԱՆՈՒՅՈՒՄ

Տողը 10 դրու.

Զսպուած գրու-
թիւնք չեն վերա-
դարձուիր:

Հասք 5 դրու.

ՄԱՅՐԱԿԱՆ ՍԷՐ

ՄՐԲԱԶԱՆ ԵՐԳԵՐ ԲԼԱՔՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Եկեղեցական սրբազան երգերը բլաքներու մէջ առնել եւ անոնց վայելիք հանրութեան զիրամասցելի ընելը սրբապօրծութիւն է եղեր: Այսպէս կը վարդապետէ Սիմոն Գաբամանեան, այս անգամ ալ առաւելելով թէ, 1. Մեր պանդուխտ եղբայրները սիրո՞յ չունին եղեր այդ երգերով ոգեւորուելու, 2. Հայ ժողովուրդը աւանդապահ է եղեր, եւ ասոր համար պէտք չէ եղեր եկեղեցիէն դուրս սրբազան երգեր երգել: Ս. Գաբամանեան այս երկու տող բանը կաշեմալ հասկցնելու համար՝ կը լնցնէ օրաքերթի մ'ամբողջ երկու սիւնակներն. կը լեցնէ ինչո՞վ. կարգ մը սնոցի խօսքերով եւ ընդդիմախօսները նախասելու անգօր հիգերով: Անփառունակ դիրքին յաղթանակներ օհելու խօսքեր կ'ընէ, եկեղեցական գործերու ճօրիմութիւնը կը շփոթէ պարզ երգեցողութեան մը խնդրոյն հետ, եկեղեցական երգերը ժողովրդականացնելու ձեռնարկին առթիւ, «ընդհանուր վրդովմունք, կ'երագէ, եւ այս վրդովմունքն հանդարտեցնելու համար՝ իբրեւ «ռազմական հնարք»՝ «կեղծ կարեկցութիւն» կը վերագրէ իրեն համակար ծիֆ չեղողներուն: Այս եւ ասոնց նման կարգ մը պարապ խօսքեր, որոնք չեն լուծեր խնդիրը եւ միայն իր մեքին վիճակը հասկցնելու կը ծառայեն: Օտարներն ընդօրինակելու պէտք չունին կ'ըսէ, «գլխաւորաբար այն պատճառաւ թէ անոնց զարգացման աստիճանին հետ կարող չեն համեմատուիլ»:

Այո՛, շիտակ է, խայտառակութիւններու մէջ, լրբութիւններու մէջ, սրկայութիւններու մէջ «անոնց զարգացման աստիճանին հետ կարող չեն համեմատուիլ»: Ուրեմն, երբ, անբաւոյականութեան բազմազան տեսակներն իրենց գազաթնակէին հասցուցած ազգերու մէջ իսկ, հոգեւոր երգերը բլաքներու վրայ կ'առնուին, հասարակաց սեպակականու-

թիւն կը դառնան եւ ասկէ ու եւ է անպատեհութիւն չը ծագիր, մեր «աւանդապահ» Հայ ժողովուրդին մէջ է որ նմանօրինակ բլաքներ սրբապօրծութեան առիթ պիտի ընծայեն:

Միթէ Հայաստանեայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցին իր զաւակներուն արգիլած է, կ'արգիլէ՞ հոգեւոր երգեր երգել եկեղեցիէն դուրս: Չե՞մ կարող *Խորհուրդ խորհիմ, Սուրբ Սուրբ* երգել եկեղեցիէն դուրս, իմ տան մէջ օրինակի համար. ո՞վ, կամ ո՞ր օրէնք կ'արգիլէ գիտ, եւ կամ ի՞նչ անպատեհութիւն կայ այդ երգերը երգելու մէջ: Երբ կրնամ կենդանի ձայնով երգել նոյն երգերն եւ կամ երգողները լսել, ի՞նչ անպատեհութիւն կայ զանոնք լսել *բլաքներու* միջոցաւ: Մանաւանդ թէ, եկեղեցիէն դուրս ալ, Հայ Եկեղեցւոյ հարազատ զաւակներս, «երբ անոր սրբազան երգերով ոգեւորուինք, պիտի երեսութեան մեր հոգիի աչքերուն մեր պատշաճի նախնիք, որոնք անլուրի կ'երգեն» *Խորհուրդ խորհիմ, Սուրբ Սուրբ*, ելն. ելն.:

Այս անգամ ալ ա'յստան միայն, վասն զի չենք ուզեր աւելի երկարել, ձեր կարգ մը սնոցի ուրիշ խօսքերուն արժէքն ալ մի առ մի պարզելով: Սաչափ միայն կ'աւելցնենք թէ, եթէ յամառիք ձեր անիմաստ ընդդիմախօսութեան մէջ, իրաւունք տուած պիտի ըլլաք մեզ՝ որակելու զձեզ՝ ձեր գուցեւորութեան համաձայն՝ «իբր անձկամիտ պահպանողական եւ յեռադիմական»:

Յ. Գ. Փ.

Կ Ե Ա Ն Ք Ի Կ Ա Ն Ո Ն Ը

Տ Ա Ս Ն Ե Ա Կ

Եթէ կ'ուզես ըլլալ դուն՝ Առողջ, հաւուս, իմասուն, Ձեռք, միտ. քիւրքին մ'առնէր տուն, Ո՛չ այր կամ կամ կից վատնուն. Մի՛ Զայար, մի՛ գգես գոյրըզգոյն, Կրդեր, բրձիկ անկրօն. Կանո՛ւխ արքուն, կանո՛ւխ քուն եղիր առտու իրիկուն. Մումնչէ միտ հին Հայուն՝ Հրգո՛ւր Հայր-մերն հուն անհուն:

Յար. Մանեան

Ա. Կ. Թ. Բ. ՆԱՆ

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ԱԻԵՏԱՐԱՆԸ

Ա.

1. Աշխարհաբար Աստուածաշունչը Թիւրքիոյ եւ Եւրոպոյ Հայոց համար Թարգմանուած է Ամերիկեան Աստուածաշունչի Սուրբ Գրոց ընկերութեան կողմէ 1802ին. 1825ին անոր չրջաբերութիւնը սկսած է Պոլսոյ մէջ և այլուր թէ՛ Անգլիական եւ թէ՛ Ամերիկեան Սուրբ Գրոց ընկերութեան կողմէ: Այս աշխարհաբար Աստուածաշունչը այսօր կը կարգադրուի անխափր թէ՛ Առաքելական եւ թէ՛ Բողոքական Հայոց կողմէ. ո՛չ մէկ գիրք այսչափ ազատ մուտք գտած է Հայ ընտանեկան կեանքի մէջ, չնորհիւ քրօքականացի եւ աթանութեան: Այս պատճառաւ այս Աստուածաշունչը մեծապէս ազգած է մեր լեզուին վրայ, և մէկ զարէ աւելի՝ իբրեւ ամենասուրբ աղբիւր կրօնական ճշմարտութեանց՝ իր գիրքը պահած է Բողոքական Հայոց մէջ:

2. Լեզուէ մ'ուրիշ լեզու Թարգմանութիւնով, բնագրին իմաստը մասամբ կը կորսուի. եթէ Թարգմանուածը կրօնական գիրք մ'է, կը կորսնցնէ բնագրին վարդապետութիւնը: Սակայն ամենամեծ գրագէտ ազգեր երբեք չեն բմբռնած Պոզոս Առաքելալի ոճին եւ իր վարդապետութեան միջեւ եղած խիստ կապակցութիւնը: Մենք կը կարծենք թէ Պոզոս երբ կը գործէր իբրեւ վրանագործ, իր յաճախորդներուն հետ տարբեր լեզու կը գործածէր, բայց սակայն երբ իր կրօնական վարդապետութիւնները կ'ուզէր սորվեցնել իր նամակներովը, ստիպեալ կ'ըլլար ուրիշ ոճ մը գործածել:

Հաւատացեալ Հրեայ մը Մովսէսի հինգ գիրքերուն միայն բնագիրը կը կարդայ, և կը ջանայ այնպէս կարդալ իբր թէ ինք չէ կարդացողը, բայց նոյն ինքն Մովսէս. և ամէն մէկ բառ այնպէս կ'արտասանէ՝ իբր թէ բառերը Մովսէսին շրթունքներէն ելած ըլլան: Ուրիշ Թարգմանութիւն մը կարդալ ողջափառ Հրէի մը համար՝ սրբապօրծութիւն մ'է: Եւ մանաւանդ բարի Մանեսականները չեն ուզեր որ իրենց Ղուբանը ուրիշ լեզուի մը Թարգմանութիւն, ո՛չ ալ իրենց մարդարէին խօսքերուն ուրիշ մեկնութիւններ տրուին, և ըստ որում Ղուբանի աստուածային յայտնութիւնները 1200 տարիներ անփոփոխ մնացած են և պիտի մնան, երբեք չեն հանդուրժեր անոր Թարգմանութեան: Անտարակոյս այն աղբիւրն որոց գիրքերն Աստուածային յայտնութիւններ կը պարունակեն ու Թարգմանուած չեն ուրիշ լեզուներու, պահած են իրենց կուսութիւնը, այս է միջակ

պատճառով որ այն ազգերուն հաստատու
րնաւ խախտած է: Առաքելական Հ յու
մբ հաւատքին մեծութիւնը և Հայ Բողո
քականի մը հաւատքին տկարութիւնը
բազմաթիւն չեն վերցնել: Վերջին
մամանակներու մէջ պատահած գէպ
քեր լիովին կ'ապացուցանեն մեր բաւար
րենք այնպէս կը կարծէինք թէ Հայ
Բողոքականներն աւելի մարտիրոսներ
պիտի տան, իսկ որչափ մեծ եղաւ մեր
գարմանքը երբ տեսանք թէ Բողոքական
մարտիրոսներն շատ փոքր թիւ մը կը
կազմէին: Ասոր պատճառն այն է որ
մենք տակաւին կը կատարենք մեր կրօ
նական արարողութիւնները հին հայերէ
նով, և անուրանալի է թէ հին հայերէ
նով կատարուած պաշտամունքներն ու
նին իրենց մէջ մշտնջենական վեհութիւն
մը, զոր ուրանալն անկարելի է, և ունի
բարի ազդեցութիւն մը ժողովուրդին
վրայ:

3. Բայց հակառակ լեզուի մը ճկու
նութեան, բառերու հարստութեան ու
թարգմանողներու հմտութեան, բոլոր
կոյս բնագիւղներ ունին իրենց յատուկ
առանձնայատկութիւններ, արտայայտե
լու գիւրութիւններ զորս կարելի չէ հա
ւատարմաբար ուրիշ լեզուի մը վերա
ծել: Մարդուս խորհրդածութիւններն ա
մէն լեզուի մէջ ունին իրենց յատուկ
ոճն որ երբեք չի թոյլատրեր ուրիշ կերպ
խօսիլ կամ գրել, մինչեւ իսկ այս խօսե
լակերպն անկարելի է միեւնոյն լեզուի
ուրիշ կերպ ոճով թարգմանել՝ առանց
բնագիրէն բան մը կորսնցնելու: Որովհե
տեւ որ և իցէ լեզուի մէջ կան բազմա
թիւ բառեր՝ մէկէն միւսին անթարգմա
նելի, և ո՛չ ալ կարելի է դարձուած ք
ներով իմաստին համազօրութիւն տալ:
Կատարեալ բնագրի յատկանշանը այն է
որ, մէկը չկրնար անոր վրայ յաւելում
մը, յապաւում մը, փոփոխում մը, ո՛չ ալ
բառի մը տեղափոխութիւնն ընել, ո՛չ
իսկ վերջակէտ մը գտնել ընել, առանց
բնագրին իմաստը պղծելու: Եթէ այս
այսպէս է, ո՞րչափ դժնդակ է նախագա
տութեան մը թարգմանութիւնը, երբ
պէտք կը զգանք բառերը տեղափոխել,
մանաւանդ եթէ հայտի առնենք երկու
լեզուներու միջեւ եղած քերականական
ու համաձայնական կանոններուն տար
բերութիւնը ու բառերուն ճշգրիտ իմաս
տը տալու անկարելիութիւնը:

Օրինակի համար: Մենք չենք կարող
անգլիերէն gentleman՝ ազնուական, home
տուն, comfort՝ հանգիս թարգմանել:
Ազնուական, տուն, հանգիս բառերը եր
բեք չեն տար այն իմաստը որ անգլիացի
մը կուտան gentleman, home և comfort
բառերը: Թարգմանութիւններ ուրիշ լե
զուներէ՝ իմ խնարհ կարծիքովս պարարա
գետիներն են մեր լեզուն տկարացնելու:
Մեր գրագէտները եթէ աւելի ոյժ տան

հայերէն հեղինակութիւններ քան թարգ
մանութիւններ ընելու, աւելի լաւ
կ'ընեն: Չափազանց փոխառութիւններ
ուրիշ լեզուներէ, կը պղտորեն հայ լե
զուն և հայերէնի համաձայնութիւնը կը
խանգարեն: Թարգմանութեան մը համա
նշանութեան ուսումնասիրութիւնը կամ
աշխարհաբանի առնչութիւնը բնագիրին
հետ, բնականաբար մեզ կը պարտադրէ
ընելու՝ օրինակի համար՝ գրաբար ու
աշխարհաբար Աստուածաշունչները, և
կամ ուրիշ լեզուէ մը թարգմանուած
բանաստեղծութեան մը կամ պատմու
թեան մը բնագրին հետ, գիտնալու հա
մար թէ իմաստը պոռնուած է թարգ
մանութեան մէջ: Եթէ մեր ներկայ բա
ռարաններուն վստահինք, ասոնց պա
րունակած բառերը համանշան և համա
նման են մեր ժողովուրդի ընդհանուր
լեզուին, սակայն բառերուն խիստ ստու
գարանութիւնը ցոյց պիտի տայ որ
—բացառութիւն ըլլալով նիւթական
գործողութիւններ— թարգմանութեան մը
մէջ բառերու համազօրութիւնը երկու
լեզուներու մէջ՝ շատ քիչ են: Որովհետեւ
մինչեւ իսկ երբեք մարդոց իմաստ մը
ըմբռնելու կարողութիւնները կը տար
բերին, և ասկէ կը ծագի կատարեալ
թարգմանութիւն մ'ընելու անկարելիու
թիւնն բնագրէն: Ասոր համար Պապա
կան եկեղեցին կը գործածէ լատիներէնը
և իր բոլոր կրօնական պաշտամունքները
նոյն լեզուով կը կատարէ: Եւ կրնայ
բուռի թէ Պապական եկեղեցւոյ բոլոր
ոյժը ստոր մէջն է:

Հրեան և Արապը, Պրահմենն և
Պոտոյականները, բոլոր արեւելեան ազ
գերը ու լատին քրիստոնեաները կը ժա
ռանգեն իրենց նախահարց գրուածներուն
հոգեշունչ ազդեցութիւնը, սակայն բո
ղոքական ազդեցութեան համար այս բանը
կարելի չէ ըսել, որոնք միշտակ թարգ
մանութեանց ազդեցութեան տակ կ'ապ
րին, և բազմաթիւ բնագրիներ, թարգ
մանութիւնները բողոքական հոգիի մը
վրայ չեն կարող ազդել: Որովհետեւ բո
ղոքականները կը գործածեն իրենց պաշ
տամունքներուն մէջ լեզուներու բաբելոն
մը: Բոլորն ալ թարգմանութիւններ
են անհոգի ու անհամ: Ասոր համար բո
ղոքականութիւնը չունի միութիւն և
հիմ՝ իր չէնքը անոր վրայ կատուցանե
լու: Այս է պատճառը որ բողոքականու
թիւնը օրէ օր կը տկարանայ և իր մահ
ուան անկողինին մէջ է, և իր մէջ բաժ
նուած է Հազարամէկ աղանդներու: Մի
նակ Պոլսոյ ափ մը բողոքականները
բաժնուած են վեց հատուածներու: Ժո
ղովականներ, Պրէսլաթերաններ, Շա
բաթապահներ, Գալուստեաններ, վերջին
ժամանակի սուրբեր և հազարամիա
ններ:

վերջապէս ինչ որ ալ ըլլայ պահպա

նողական չարիքը, կամ ընկալեալ սո
վորութեանց ու մասնաւոր կանոններու
հետեւիլը կրօնական խնդիրներու մէջ,
ինչ որ ալ ըլլայ ուրիշներու կարծիքը
ժամանակի բերմամբ լեզուի մ'աճումին,
յառաջդիմութեան ելեւէջի մասին, թէ՛
Աստուածաբանները և թէ՛ լեզուաբան
ներն կը հաւատան թէ կրօնական հին
մատենները պէտք է պահեն իրենց ոճն
ու քերականական առնձնաձևերով:
Նրա և թէ կարելի չէ զանոնք թարգմա
նել ժողովուրդի շուկայի լեզուին՝ առանց
անկէ բան մը կորսնցնելու: Մեր կրօ
նականները պէտք է որ ժամանակին
արթնան ըլլային և չթողուին որ մեր
Աստուածաշունչը աշխարհաբարի թարգ
մանուէր: Քանի մը տարիներ յա
ռաջ յոյն կառավարութիւնը ուզեց Նոր
Կտակարանը նոր յունարէնի թարգմա
նել: Աթէնքի մէջ մեծ յեղափոխութիւն
ծաղեցաւ ասոր համար և մինչեւ իսկ
մարդ մը գոհ գնաց: Այսօր իսկ աշխար
հաբար ու և իցէ Ս. Գրքի չրջաբերու
թիւնը Յունաստանի մէջ արգելուած է,
թէ և ամբողջ Ս. Մատենանը նոր յունա
րէնի թարգմանած են անգլիական և ա
մերիկեան Ս. Գրոց ընկերութիւններ:
Քանի որ գրաբար Աստուածաշունչ մ'ու
նէինք մեր պէտքը հոգալու համար՝ իր
բեւ գարեբու տեղութեան մէջ հաս
տատեալ կրօնական ու լեզուաբանական
տիպար գործ մը, պէտք չէ որ ան ու
նենար իր աշխարհաբար: Եւ այսօր մենք
չպիտի ունենայինք Ազատ Եկեղեցւոյ
պատուհասը և բաղոքական հատուած մը
մեր մէջ: Եւ չեմ կարող պնդել Աշխար
հաբար Աստուածաշունչի հարադատու
թեան վրայ իբրեւ ներկայացուցիչ Աստ
ուածային պատգամներու, բայց այսպիսի
վիճաբանութիւն մը հոս անտեղի է: Իսկ
անոր ազդեցութիւնը մեր գրականու
թեան վրայ՝ կ'արժէ որ ուսումնասիրուի:

ՇԱԲՈՒԱՆ ՕՐԱՑՈՅՑԸ

Հոկտ. 7—12

7 Ուր. Պահք.

8 Շբ. Սրբ. Թարգմնչ. Մեսրոպայ, Եղի
սեի, Մովսէսի Բերթողին, Դաւթի
անյաղք փիլիսոփային, Գրիգո
րի Նարեկացւոյն, Ներսէսի Շր
նուհալւոյն և Ներսէսի Լամբ
րոնացւոյն:

9 Կիր. Ե. գլխի հաշի:

10 Բե. Գիւս Եփեսաց Սբ Գր. Աղուա
նից կրկն.ի, և Սրբ. Հարց. Թաթլոյ,
Անսոնի, Կրօնիգեայ, Եւլն. : - Լր. լս.
ժ. 5, ր. 19:

11. Գե. Սրբ Առաքելոց Անանիայի, Մաւ
թեոսի, Բառնաբայ, Փիլիպպոսի,
Յովնաննու, Շիղայի, Սիւղիա
նոսի: Հր, Տօն Տաղաւարաց (Գա
մբ պայրամբ).

12. Գե. Պահք:

ՆԱՈՅՇՆԵՐ

ՕՏԱՐ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵՆԷ

ԲԷՏՐՕ ՍԻԷՆԱ

Բէտրո Սիէնա, — Շիլլի բնիկներէն, րանտատեղծ-գերասան, իր կողմանոցի (ֆոլյո) սպաւորութիւնները նկարադրած է El Tinglado de la Farsa անուն երկի մը մէջ, քաղցր հնչեակներու շարքով մը, որոնցմէ մէկ քանին կը հայացնենք, օգտուելով ֆրանսերէն թարգմանութենէն:

Բէտրո Սիէնա գիտէ հեղուկութիւնով գեղերինը — հաղուադիւտ ձիւք մը՝ Հաւաւային-Ամերկացւոյ, յատուկ — զուտ վիպական զգացողութիւն մը:

Սահունութիւնը, հմայքը, անկեղծութիւնը ամէնէն ցայտուն յատկութիւններն են այս գրագէտին, որ իրաւամբ նկատուած է Շիլլի լաւագոյն քանտատեղծներէն մին:

Հեղինակն է քանտատեղծական երկու հատորներու և հետաքրքրական արկածաւից վէպի մը Չոքիկներու Անճաւը:

ՅԵՐԵԿՈՅԹՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՅՆՔԸ.

Ասոց՝ ողջամիտ համայնք, կը բաղկանայ տիպար ամուսիններէ որոնք խումբ խումբ թատրոն կուգան իրենց զաւակներուն հետ. արձակուրդ ստացած զինուորներ, զայեակներ, եկուորեակներ... Մարդիկ որոնք կ'իմաստասիրեն անմեղօրէն:

Թատրոնի վարչութիւնը գիտէ իրենց ճաշակը և անոնց կը ներկայացնէ ծաղրալից զաւեշտներ զորս կը խաղան դռաներով, ամբողջ շաբաթուան անամէջ բաներու խաղերը կրկնելով:

Անոնք կը ծափահարեն, կը խնդան, և կ'ուրախանան՝ յիմար ոստիկանապետին և զիտուն թութակին մանուածոյ:

(1) Շիլի, Հարաւային Ամերիկայի Հանրապետութիւններէն մին է. կը տարածուի Խաղաղականի ամերիկեան երկայնքին, Անտիք լեռանց արեւմտեան կողմը: Ունի 759,000 քառ. փյոյեքր տարածութիւն եւ 3,200,000 բնակիչ: Գլխաւոր քաղաքներն են Փոնսէ-պիօն եւ Վալքարեգո: Կլիման անողջաբար է, բնակչութիւնը գործուեայ եւ նաւար: Ունի շատ հանքեր: Արտաւտ եւ վաճառականութիւն՝ զարգացած: Կ'արտադրէ ոսկի, արծաթ, պղինձ, աղբոսակ (կիներչիլ), ոսկեբոսակ (պոնաֆ), բոչնաղբ, եւայլն: Եւրոպայէն, մասնաւորապէս Անգլիայէն եւ Ֆրանսայէն. կը ներածէ հիւսուածղեններ, մեքենաներ, եւայլն:

Շիլի Հարաւային Ամերիկայի ամենեք բարգաւաճ երկիրներէն մին է:

արարքներով. իրենց ծիծաղը համակրաւից է, պարզ, անկեղծ:

... Բայց, կ'արհամարհեն՝ զիրենք: Անոնք կը ստիպեն զի՝ խորշումներս մնալու կողմանոցներուն մէջ, առանց տեսնելու թառամիլը վարդապոյն երեկոյն... ԻՄ ՄԻԼԻՍ ԵՍՍ:

Յուշարարը կ'ըսէ. «Օ՛հ անդր, պարոն Սիէնա...»: Հայելիին մէջ կը նայի՝ մտադիր, կը քաշեմ թեւոցներս և տեսարան կը մանեմ, աչքերս տխուր՝ պատած յօնքերու ներքեւ:

Յաջող չեմ այս երեկոյ. ո՛չ ալ զուարթ: Հին յիշատակներ կը տողանցեն... Չեմ գիտեր թէ ի՞նչ ունիմ, բայց տխուր եմ, և հեռու փախչելու փափագ մ'ունիմ:

Տեսարանը: Ձանակազարդ հագուստներ: Կանթիկաշարք: Դէմքեր: Թիկնաթոսներ: Ծաղաւտ գլուխներ: Թատերաղիտակներ: Կանայք... Դէմ առ դէմ. հոգիս: Ի՞նչ տարօրինակութիւններ:

Դերս կը կատարեմ: Ինքզինքս կը մոռնամ: Լոյսերը գիտ կը խայթեն իրենց հաղար գնդասեղներով: Դուրս կ'ելնեմ բեմին ներքնակողմէն: Ո՞վ էր խօսողը... Ե՛ս:

ՄԻՋՆԱՐԱՐ.

Մուրճի հարուածներով, մեքենաւարները կը վերցնեն տեսլազարդերը, և, զերասաններու օթեակներուն մէջ, բարեկամք և հիացողք կը տողանցեն:

Տնօրէնը կը հարցնէ թէ տեսլազուսանները պատրաստ են: Այս միջոցին, երկրորդայեւ պաշտօնեան լուսներուոյթ մը կը պատրաստէ:

Դերասան մը վազելով կուգայ խնդրել ինձմէ՛ս որ իրեն փոխ տամ գլանածեղիւսերիս, որովհետեւ — չար սատանայ՝ մոռցեր է իրենը:

Տեսարանագիրը կ'անցնի կայծակի տարագութեամբ, և երկաթի կտորի մը վրայ՝ դամով մը կուտայ երկուրդ հարուածը... վարդապոյնը կը ճռնէ... Վե՛ր բարձրացած է:

ԿԵԱՆՔԸ ԱՅՍՊԵՍ ԿԸ ՍՍՀԻ.

Երեկոյեան ժամը մէկին ելնել: Հաղուել՝ միլիոնատէր անդղիւղի մը անխռովութիւնով: Փողկապին մարդարիտ մ'անցունել: Երթալ կրկնութեան, որ կը սկսի ժամը երկուքէն երեք:

Կրկնել, չափազեղ և ծխել: Ձանձրանալ մինչեւ վերջ՝ մեռած մուկի մը պէս: Յետոյ, կատարով պտոյտ մ'ընել հասարակաց պարտէզին մէջ: Ինքզինքդ քիչ մը բռնայ դղալ, քիչ մ'ալ քաղքենի:

Օշնդարդինի, բարեկամաց հետ, դաշնակ: Երինգ և ջութակ: Չարախօսել վարչութեան վրայ, թատրոնին և շարժապատկերներու վրայ: Յետոյ, ճաշել քարտով: Եւ, ժամը իննին, ներկայացում:

Արթուր մնալ մինչեւ արշալոյս: Հաստալ խոստումներուն ներկուած բերնի մը որուն համոյցները կը խաժատեն... Վ

Այս միջոցին, ի՞նչ պատահած է քեզի, սի՛րտս...

ԻՆՉ ՈՐ ԿԸ ՊԱՏԱՀԻ...

Կարի մեքենային թրթիւքով, կարուհիները, երազներու և շրջազգեստներու միամիտ ասեղնադորձունքներ, կը խորհին՝ գերասանուհի ըլլալու և չքեղ արդուզարգերով գեր կատարելու գերագոյն երջանկութեան վրայ:

Կանթիկին ներքեւ, թղթատելով ամսաթերթերն՝ որոնք թատրոնի աստղի մը արկածները կը պատմեն, փոքրիկ քաղքենուհիներ՝ թատերական յաղթանակներ և իրենց գտակները ջրաղացներուն վրայ յէն անգին նետել կ'երազեն:

Տանտաղուսեան ցնորք, թատերարեմի հրայրք: Ո՛րքան երկատարողներն են զանոնք ճանչցած չըլլալու ցաւովը կ'ապրին:

Ընդհակառակը, գերասանուհիք կը ծերանան, գգուելով հեռաւոր յոյսը՝ իրենց օրերը վերջացնելու քնտանեկան յարկի մը խաղաղութեանը մէջ:

Թեզմ. Յ. Գ. Փ. ԲԷՏՐՕ ՍԻԷՆԱ.

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՏԻՊԱՐ ԿԻՆԸ

Ան է միայն ճշմարիտ և ազնիւ կինը որ իր փառքն ու տեսչանքը կը գտնէ էրկանը մաքուր սիրոյն և զաւակացը անձնուէր յարգանքին մէջ, ան որ իր կռիւի բնազդները կը գործածէ իր տունը կառավարելու և իր վարչական հոնգամանքներովը տունը կը պահէ կարգաւոր և օրինաւոր, ան որ իր մտքովը իմացական հաղորդակցութիւն կը պահէ, և սիրտը էրկանը սէրէն և հիացումէն աւելի բարձր պատիւ չպահանջէր: Կին մը որ չարամարէր իր հագուստին ու կապուստին, արդին ու զարդին մասնաւոր ուշադրութիւն տալ՝ գեղեցիկ երեւնալու համար, կին մը որ մեղմ ձայնով կը խօսի, և շատ ճիւղիւր, որ համբերող է, ազնուաբարոյ է, ժրջան և խելացի, կին մը որ աւելի շատ կը սիրէ քան թէ կը տրամաբանէ, և կուրօքէն ալ չսիրէր, որ երբեք չի յանդիմաներ, և ոչ ալ վէճ կը յարուցանէ, այլ ժպտով մը կը համակերպի և խնդիրները սիրով կը կարգադրէ, այսպիսի կին մը ունենալ չէ՞՞ ամէն անոնց երազը որ ամուսնանալու վրայ կը խորհին:

ԶԱՐԼՍ ՏԻՔԸՆԶ

ՍՏԱՅԱՆՔ.

Բազմալեզ Բանասիրական, Գիտական և Բարոյական ամսագրի Յուլիան թիւը՝ ինչպէս և Օգոստ-Ստպտ. միացեալ թիւը՝ Ընտիր թուով, մաքուր տպագրութիւն և ճոխ բովանդակութիւն՝ խնամեալ ուսումնասիրութիւններով: Բաժնեդէնն է 42 չիլին կամ 3 տոլար:

Դուք չ'ընկալեցիք ուրեմն թիվը մեզ հիշելի Ժամն յոտըլիտի,
 • Ըմարտեալը նկատի 'մի զարթոնքս, լոյսն 'ն՝ —
 Եկի՛հմեւ մա • Եւ ռոտն 'բէն ռազմեկաւորմեմք —
 • Ըմարտեալը նոստն 'բէն Զոսմա ռգ —

Եւ զօրից ռազմանցով
 զշարժումունսն հրեղից զհրատակուցեցմ
 'վրիճմու մտ և խ
 նգնդողոտատուն զհմասունցուց 'մհՏ ստփուցդի —
 ։ հ ճարանն ճման վ զշարժումունսն մս ռազմանցով ճշմ
 ժհ ճօրից հիթ ր 'չգ զսպում մմպցմտմախսով ոխկոմտտ
 ղտ 'Րազմադատտոմյուտ նպքն յպմտտուցող ոխկոմտտուցտ
 'մմարտեռթ նպկտաշամաւն 'մս նուրյ 'նմույ ։ ժփոսով մճ
 կոմյր ստմ զվոտր նուստ ժարն ր 'մնովմույ լզմտ զգերս
 ր զգերսմ մր նոթ ճնաթյու 'ժիցաւտ զգնցաւտն մր իմոյ
 վն ոգնոսս 'նպքն յոյ ճտեմտի սպտ ուամպզմփիտուցնոմս
 յով մոյուց մօսւտ 'զվրաւմուց վլվիճմու մտ և խ ռազմ
 առվոտատուն նուստ 'մմարտեռթ նպկտաշամաւն 'լսմտն
 'մզօաւտն ոմպ ժարն ժհմտատի մի ոգնոսմր —

[illegible][illegible][illegible]

— 107 —

— Գէշ, սլարոն, գէշ, պատասխանեց թագաւորը,
ձանձրոյթ կը գգամ:

Եւ արգարեւ. Լուսավիտոս 13րդի յոռեգոյն հիւանդութիւնն էր ձանձրոյթը. սնն յաճախ կը կանչէր սալաւառականներէն մին, և պատուհանի մը առջեւ կը տանէր ու կ'ըսէր անոր. Պարտն այն ինչ, միասին ձանձրանա՞նք:

— Ինչպէ՛ս, Ձեր վեհափառութիւնը կը ձանձրա-
համոյ, ըսաւ Պ. Եւր Ղրէշկիւ: Որսորդութենէն միթէ
հաճոյք չըզգամոց այսօր:

— Աղբուր հաճոյք, պարոն: Ամէն բան կը խանգարուի, և չեմ գիտեր թէ երէջն է որ կը պակսի թէ շուները քիթ չունին այլ ևս: Այժեամի մ'ետեւէն կ'իյնանք, վից ժամ կը հետապնդենք, և երբ բռնուելու մօտ է, երբ Այն-Սիմոն փողը բերանը կ'առնէ՝ որսական նշանը հնչեցնելու, և ահա բոլոր շուները կը խարուին և եղներթի մը վրայ կը յարձակին: Պիտի տեսնէք որ պիտի ստիպուիմ հրաժարիլ որսորդութենէ, ինչպէս հրաժարեցայ թռչնորսութենէ: Ահ, շատ զրգազղ թագաւոր մ'եմ, Պ. տը Դրէվիլ: Բազէ մը միայն ունէի, սնն ալ առջի օր մեռաւ:

— Ձեր յուսահատութիւնը կ'ըմբռնեմ, Տէր, կարծեմ թէ տակաւին շատ մը բազէնիւր, շահէնիւր և վարուժանիւր ունիք:

— Բայց զանոնք մարզերու համար մէկը չունիմ
բաղէ կրթիղներ չկան այլ ևս, և երէորսուիեան ար-
հեստէն հասկցող միայն ես մնացած եմ: Խնձմէ յետոյ,
թակարթներով, ծուղակներով և որոզաթներով տեղի
պիտի ունենան որսորդութիւններ: Եթէ աշակերտներ
հասցնելու ժամանակ անհետանանք, ապա և

[illegible][illegible][illegible][illegible]

Գրողական և գրական շրջաններում և հասարակական կյանքում
 ունեցած և ունեցող անհատների մասին և նրանց գործունեության
 մասին հետազոտություններ և հավաքածուներ հրատարակելու
 նպատակով հիմնադրվել է «Գրական և գրողական շրջանների
 մասին» հանձնաժողովը, որի նախագահը լինելու է Գրական
 և գրողական շրջանների միջոցառումների կոորդինատորը։

[illegible]

— 110 —

— 111 —

Ո՛րչափ որ քիչ քնացաւ թագաւորը, Պ. տը Դերե-
վիլ աւելի գէշ քնացաւ. իրիկուընէ իմաց տուաւ իր
երեք հրացանակիրներուն և անոնց ընկերոջ՝ իր տունը
գտնուիլ առաւուան ժամը վեց ու կէսին: Իրեն հետ
առաւ զանոնք, առանց լաւն մը յայտնելու, առանց
բան մը խոստանալու անոնց, և անոնցմէ չը պահե-
լով թէ, իրենց և նոյն իսկ իրեն բազմը մազի թելէ
մը կախուած է:

Երբ փոքր սանդուխին ոտքը հասան, զանոնք հոն սպասացուց: Եթէ թագաւորը միշտ բարկացած ըլլար անոնց գէմ, պիտի հեռանային առանց տեսնուելու. եթէ թագաւորը հաւանէր ընդունիլ զանոնք, պիտի մնար միայն կանչել զանոնք:

Երբ թագաւորին մասնաւոր նախասննակը հասաւ Պ. տը Դրէվիլ հոն գտաւ Լա Շէզնէյը, որ իրեն ըսաւ թէ Լա Դրէմուշի գութը ատջի երկկոյ իր ապարանքէն բացակայած է, թէ շատ ուշ տուն գալուն համար՝ Լուվրի պալատը չէր կրցած երթալ, թէ նոր եկած էր և թէ այս ժամուն թագաւորին քովն էր:

Այս պարագան շատ հաճելի եղաւ Պ. տը Դրէվիլի, որ, այս կերպով, յապահով եղաւ որ ո՛չ մէկ օտար թեւադուր թիւն պիտի մտնէր իր և Պ. տը Հա Դրէմուշի վկայութեան միջեւ :

Արդարեւ տասը վայրկեան հաղիւ անցած էր, երբ
Թագաւորին գահիճին գուռը բացուեցաւ, և Պ. տը
Դրէվիլ տեսաւ տը Լա Դրէմուշ դուքսին գուռու ելնելը,
որ զէպ ի իրեն յառաճացաւ և քսաւ:

— Պարոն տը Դրէվիլ, Նորին վեհափառութիւնը
զիս կանչեր էր, գիտնալու համար ի՞նչ կ'ընէր:

[illegible][illegible][illegible][illegible]

— 604 —

— 801 —

— 112 —

Ճշմարտութիւնն ըսի իրեն, աշտինքն թէ յանցանքն
 իմ մարդոց բռնէ էր, և թէ պատրաստ էի ձեզմէ նե-
 րողութիւն խնդրելու: Քանի որ ձեզի պատահեցայ,
 հաճեցէք ներողամիտ ըլլալ և զիս միշտ համարել ձեր
 բարեկամներէն մին:

— Պարոն Դուքս, բաւ Պ. աը Դրէվիլ, ձեր ուղ-
ղամտութեան վրայ ո՛րչորոն վստահութիւն ունէի որ
չուզեցի Նորին Վիճափառութեան մօտ ձեզմէ զատ ու-
րիշ մէկը պաշտպան ունենալ: Կը տեսնեմ որ չեմ
սխալած, և չնորձակայ եմ ձեզմէ, քանի որ փրանսայի
մէջ կայ տակաւին մարդ մը որու մասին առանց սխա-
լելու կարելի է ըսել ինչ որ ձեզ նկատմամբ ըսի:

— Լա՛ւ, Լա՛ւ, բա՛ւ. Թագաւոր, որ զրան մէջէն մտիկ բրած էր բոլոր այս յարգալից խօսքերը՝ միայն, ըսէ՛ք իրեն, Դրէմիլ, քանի որ ձեր բարեկամներէն մին կը յաւակնի ըլլալ, թէ հս ալ պիտի ուզէի իր բարեկամներէն ըլլալ, բայց ան անփոյթ կը մնայ իմ մասին, թէ երեք տարի մը կայ որի զնքը չեմ տեսած, և մինչեւ որ չը կանչեմ զինքը, եսեւր չեմ տեսներ։ Խմ կողմէս ըսէ՛ք իրեն այս ամէնը, որովհետեւ սասնոյր այնպիսի բաներ են որ զորս Թագաւոր մը ինքը չկրնար բռնել։

— Շնորհակալ եմ, Տէր արքայ, շնորհակալ եմ, բայտ զուգար. բայց թո՛ղ Ձեր վեհափառութիւնը հաւատայ թէ իր ամէն ուր տեսած մարդիկը չեն-խօսքս Գ. ար Դրէվիլի համար չէ-իրեն նկատմամբ ամէնէն աւելի անձնութիւնները :

— Ա՛հ, ըսածներս լսեցի՞ք, աւելի լաւ, ըսաւ
Թագաւորը, մինչեւ գուռը յառաջանալով: Ա՛հ, զու՞ք

նախասնականներուն մէջ, լուսադոյն է զայրացած ակ-
նարկով մը տեսնուած ըլլալ քան թէ բնաւ տեսնուած
չըլլալ։ Երեք հրացանակիրները չը վարանեցան ուրիմ
և քայլ մ'առաջ անցան, մինչդեռ տ'Արդանեան ընդհա-
կառակը անոնց կտեւ պահուած կը մնար. բայց թէեւ
թագաւորը անձամբ կը ճանչնար Աթոսը, Բորթոսը և
Արամիսը, անոնց առջիւէն անցաւ՝ առանց անոնց նա-
յելու, առանց անոնց հետ խօսելու, կարծես զանոնք
բնաւ տեսած չըլլար։ Գալով Պ. տը Դրէվիլի, երբ
թագաւորին ակնարկը վայրկեան մ'անոր վրայ կանգ
առաւ, այնքան հաստատուն կերպով տոկաց այս ակ-
նարկին, որ թագաւորն ինքը դարձուց իր աչքերը՝
յետոյ, մրմռալով, Նորին Վեհափառութիւնն իր յար-
կաքաժինը մտաւ։

— Գործերը գէշ կ'երթան, ըստ. Աթոս ծ/ծաղի-
լով, և այս անգամ ուլ տապեռտական կարգին չպիտի
արժանանանք:

Տասը վայրկեան սպասեցէք այստեղ, ըսաւ Պ. Ե. Երէվիլ, և եթէ տասը վայրկեանը լրանալուն՝ դուքս ելնելու չի տեսնէք, ապարանքս դարձէք, որովհետեւ անօգուտս պիտի ըլլայ որ աւելի երկայն սպասէք ինձ:

Չորս երիտասարդները սպասեցին տասը վայրկեան, և տեսնելով որ Պ. տը Դրեզդլի չէր երևւել, մեկնեցան անհանգիստ, չը գիտնալով թէ ինչ պիտի պատահէր:

Պ. ուր Դրէվիլ թաղաւորին դպիւծը մտած էր համարձակ, և շատ սրտնեղած վիճակի մէջ գտած էր Նորին՝ Վեհափառութիւնը, որ՝ թիկնաթոռի մը մէջ հստած՝ իր խարաղանին կոթովը կօշկկներուն կը զարնէր. բայց և այնպէս չը վարանեցաւ անոր առողջութիւնը հարգելու մեծ պաշարիւնով:

— 105 —

ԵՒ ԹՆԱԻ ՄՈՒԿՆ ՉՆՉԻՆ

Ինչպէս կը յիշուի, Պաքըրքէօյի Թաղ-
Խորհուրդը և վարժարանին հիմնադիրը հա-
մախորհուրդ, հրաժարեցուցին Տնօրէնը
դպրոցական նոր շրջանի առթիւ, և նոր
Տնօրէն մը կարգեցին: Հրաժարեցուցուած
Տնօրէնը չընդունեց իր մասին եղած որո-
շումը և յայտնեց թէ պիտի շարունակէ
իր պաշտօնը: Թաղ. Խորհուրդը զիջողու-
թիւն մ'ըրաւ, որոշելով հրաժարեցուցուած
Տնօրէնը պահել իրեն ուսուցիչ՝ Տնօրէնի
ամսական աւ: Հրաժարեցուցուելու Տնօրէնը
այս որոշումն ալ չընդունեց և իր իրա-
ւունքին վրայ պնդեց, յայտարարելով թէ
իրեն համար արժանապատուութեան խն-
դիր է այս: Թաղ. Խորհուրդը խնդիրը
տեղեկագրեց Ուսումն. Խորհուրդին և
Քաղ. Ժողովին: Այս վերջինը հաստատեց
Թաղ. Խորհուրդին որոշումը և յորդար
կարգաց հրաժարեցուցուած Տնօրէնին՝ հա-
մակերպիլ իր մասին տրուած որոշման:
Հրաժարեցուցուած Տնօրէնը մերժեց հա-
մակերպիլ: Այն ատեն վարժարանին հիմ-
նադիրը բարկացաւ և իր պաշտօնէն հրա-
ժարեցաւ: Այս միջոցին, Պատրիարքը
նամակ մը գրեց Թաղ. Խորհուրդին և
յանձնարարեց, վարժարանը անցնել շրջ-
անի կազմով վերաբանալ: Այս անգամ
Թաղ. Խորհուրդն ալ բարկացաւ և սպառ-
նաց ինքն ևս հրաժարիլ, Պատրիարքին
յանձնարարութիւնը Քաղ. Ժողովոյ որո-
շումին հակառակ նկատելով:

Խնդիրը Թաղային տագնապի յանգելու
կը սպաննար, երբ ահա՝ անսկսկալօրէն
Թաղ. Խորհուրդը կը յայտարարէ թէ,
Քաղ. Ժողովին արժանապատուութիւնը
և հեղինակութիւնը պահել պահպանելու
համար՝ որոշած է իր պաշտօնին մէջ պա-
հել հրաժարեցուցուած Տնօրէնը: Միան-
գամայն կը ծանուցուի թէ, վարժարանին
Հիմնադիրն ալ ետ առած է իր հրաժա-
րականը:

Խնդկատակութիւն մ'որ ա՛յսքան կ'ըլ-
լայ:

Արդարեւ, եթէ ծանր շարժառիթ մը,
անհրաժեշտ պէտք մը չկար Տնօրէնի փո-
փոխութեան, ինչո՞ւ հրաժարեցուցին զին-
ք: Եթէ այդ պէտքը կար, հիմա ինչո՞ւ
և ի՞նչպէս կը վերահաստատեն զանկալ
իր պաշտօնին մէջ: Ուրեմն իրենք անի-
րաւ էին, և հիմա, քննարկի ազդուկ յա-
րուցանելէ, ժողովուրդը յուզելէ և ժո-
ղովներ զբաղեցնելէ յետոյ, հուսկ ուրեմն
կը հասկնան իրենց անիրաւութիւնը կամ
սխալը և կ'աճապարեն դարմանիլ զայն:

Եւ, աւելի հիմադրելին, իրենք այս
կերպով՝ իրենց արժանապատուութիւնը
վտանգած ժամանակ, կը կարծեն փրկած
ըլլալ Քաղ. Ժողովին արժանապատուու-
թիւնը, և այնպէս ալ կը յայտարարեն:

Երբ Քաղ. Ժողովոյ հաստատած որոշում
մը կ'արհամարհուի և հակառակը կը գոր-
ծուի, այդ ժողովին ո՞ր արժանապա-
տուութիւնը և ի՞նչպէս պահպանուած
կ'ըլլայ, մենք չը կրցանք հասկնալ:

Այն պարագայի մէջ, բոլոր այս ան-
հասկանալի անցուղարձեղէն մենք սա եղ-
րակացութեան կրնանք յանգիլ որ Տնօ-
րէնն անիրաւ հալածանքի մ'ենթարկուած
էր և արդարութիւնը յաղթանակեց ի նը-
պաստ իրեն, թէ և մենք զինքն անիրաւ
կարծած էինք վէճին սկզբնաւորութեանը
մէջ:

Լեռն որոտաց և ծնաւ մուկը չնչին:

Ահա՛ մեր կարգ մը արդի ազգայինճի-
նեւրաւ մտայնութեան ու նկարագրի ցայ-
տուն մէկ պատկերը:

Յ. Գ. Փ.

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ

ՃԱՇԱՍԽԱՆՔԻ ՊԵՏՈՒԻՄԱՆՔ

1) Ուսելու ասեմ չաճապարելի եւ
աղէկ ծամիլ.— Հացի պատառ կամ կե-
րակուր, պէտք է բաւական ժամանակ
մնան բերնին մէջ, որպէս զի ծամելու
գործողութիւնը կատարելայ ըլլայ, և
կլլուած պատառները բաւականաչափ
լորձունք ընդունած ըլլան՝ ստամոքսին
մէջ լաւ մարսուելու համար:

2) Քիչ ուտել, չի ծանրաբեռնելու
համար մարսողական գործարանները: Եւ
արդէն, էականը մարդու համար, ի՞նչ
վիճակի տէր ալ ըլլայ, ներսիզին սնունդ
ընցնելը չէ, այլ իւրացնել, իւրացնել,
իր մարմնին փոխարկիլ անուամբ սը-
նունդները: Եւ ասոր համար ալ, պէտք
է լաւ մարսել զանոնք...

Շատ սխալ է կարծիլը թէ, շատ ու-
տելով՝ շատ անունք կ'ստանանք: Լաւ
մարսուած, իւրացուածն է որ կը սնու-
ցանէ. իսկ աւելորդ սնունդը կը մեղցնէ՝
փոխանակ զօրացնելու:

3) Սնունդի սեռակը եւ քանակը
կարգաւորել այն կերպով, որ, ճշդէն յի-
տոյ, ո՞չ մարսողութիւնը դժուարանալ,
ո՞չ քննարկութիւնը չաճապարէ. եւ ո՞չ և
անկարողութիւն մարմնական կամ մտա-
ւորական աշխատութեան: Հետո՛ւ որկ-
րամիջութեան:

4) Միւս, սկզբունքով, չի վանել
սննդառութեան. բայց չափաւորութեամբ
գործածել զայն, և բանջարեղէններով
խառն:

5) Չափաւոր կերպով գործածել հա-
մեմները, աղպեղ, աղ, և այլն, առանց
աւելանալ ասոր համար վանելու այն հա-

մեմները որոնք կերակուրները կը հա-
տաւէտեն՝ առանց ստամոքսը գրգռելու,
ինչպէս՝ կափա (քարշիմ), վանիլիա,
մեխակ, և այլն:

6) Չի չափազանցել ոգելից ըմպելի-
ները և մաքուր պարզ ջուրը նկատել
իրեն լաւագոյն ըմպելին: — Ջգուշանալ
շատ պաղ կամ շատ տաք ըմպելիներէ,
որոնք կը վնասեն ակոսներուն և ստա-
մոքսին, և կը խափանեն մարսողու-
թիւնը:

Ճաշի ատեն քիչ խմելու ենք, վասն
զի հեղուկին շատը կը խանգարէ և կ'ու-
շացնէ մարսողութիւնը, մարսողական
հիւթերը չափազանց ջրոտելով:

7) Կերակուրներու տեսակին փոփո-
խութիւնը կը գրգռէ ախորժակը և մար-
սողութիւնը կը գիւրացնէ. սիրելով
կերուած կերակուրը կէս մը մարսուած է:

8) Բուսեղենները, պտուղները, կո-
տարեալ հացը պէտք է լայն տեղ ունե-
նան սննդառութեան մէջ, իրենց կեն-
սատու նիւթերուն առատութեան, ինչ-
պէս և իրենց աւելորդ մասերուն պատ-
ճառաւ, որոնք օգտակարապէս կը ներ-
գործեն աղիքներու գործունէութեան
վրայ:

9) Ճաշերն այնպէս կարգադրել որ
պտուղները աւելի ըլլան առաւօտները,
միսը՝ կէս օրին, բուսեղենները երեկո-
յին:

10) Ջրային դրութեան՝ ստամոքսին
և աղիքներուն վրայ ունեցած ներգոր-
ծութեան պատճառաւ, ջանացէ՛ք միշտ
ուրախ ըլլալ, կամ գէթ ճաշի ժամանակ:
Հաճելի ապաւորութիւնները կը գիւրա-
ցնեն մարսողութիւնը, մինչ բարկու-
թիւնը, նեղսրտութիւնը և մտահոգու-
թիւնները կը դանդաղեցնեն զայն եւ
մինչեւ իսկ կը վտանգեն:

Ճաշելով, կարգով կանոնով և մա-
քուր շտկուած սեղան մը հիանալի ար-
դիւնք յառաջ կը բերէ այս տեսակէ-
տով:

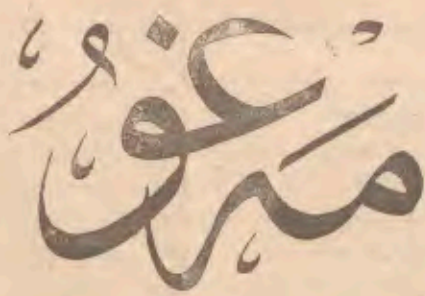
11) Ճաշերու կանոնաւորութեան ալ
հոգածու ըլլալ. մեր մարսողական գոր-
ծարաններն ինքնաբերաբար գործի կը
մղուին, առանց կոտորաւ գրգռուելու,
երբ վարժուած են միեւնոյն ժամուն
ձեռնարկելու իրենց գործին. հակառակ
պարագային՝ զէջ կը պաշտօնավարեն:

12) Յիշու հաշերու մէջեղ չուտել
ուրիշ բան, մանաւանդ խմորեղէններ և
անուշեղէններ, ինչպէս բնդհանրապէս կը
ներկն տղայոց:

Ճաշերու առողջաբանութիւնը կրնայ
այսպէս համառօտուիլ. առողջ, ալլազան
եւ բաւական սնունդ. սակաւապէտու-
թիւն, գուարբութիւն, կանոնաւորու-
թիւն:

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Թուրքիա՝ տարեկան 250, վեցամսեայ 125 դր:
Եւրոպա՝ — 60 ֆրանք.
Ամերիկա՝ — 3 Ժոլար.

Ursolianske, hupayqir be Miasuay. Siorkeñ

Յ. Գ. ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ

Կ.ՊՈԼԻՍ, Բերս, Գապրիսան փողոց, թիւ 171

ՍԽԱԼ ՈՐՈՇՈՒՄ ՄԸ

Ազգային Հիւանդանոցի առօրեայ մասին հայթայթման առթիւ, մասվաճառներու տաղտուկէն ազատելու համար, ամէն օր երկու ոչխար գնուելու որոշման առթիւ՝ ներկայ դիտողութիւններուս Մեղուի մէջ հրատարակութիւնը կը խնդրեմ:

Բնդունուած սովորութիւն է որ հանրային հաստատութիւններու համար պէտք եղած անհրաժեշտ պիտոյքները, ինչպէս հաց, միս, դեղ, փայտ, ածուխ, նպարեղէն, ևլն. ևլն. փոխանակ օրն օրին ալէն ու ձախէն գնուելու՝ նուազուրդով ամէնէն նըպաստաւոր պայմանն առաջարկողին կը յանձնուի հայթայթումը վեց ամսուան և կ'ամէկ տարուան համար: Որոշման մտքին ծնունդն է այս օգտակար դրութիւնը զանց ընելով՝ դիմել պարսաւելի ամենահին դրութեան մը, որ շատոնց մերժուած է մեծ ու պզտիկ բոլոր հաստատութիւններէն:

Ո՞վ կարող է երաշխաւորել թէ գնուած երկու ոչխարները, որոնց կշիւր յայտնի չէ, լի ու լի հիւանդանոցին առօրեայ պէտքը պիտի գոհացնեն: Առաջին օրերուն, երբ բարձր գիներով երկու հատ պարարտ ոչխարներ գնուին, թերեւս լի ու լի գոհացնեն Հիւանդանոցին պէտքը, և յետոյ տակաւ երբ ոչխարները պզտիկ ու նիհար տեսակէն գնուին, դարձեալ իսկ առաջնոյն միտնոյն թաւար գիւնելով, և Հիւանդանոցին առօրեայ պէտքը չի գոհացնեն, ո՞վ որի դիտելով թիւն մը պիտի կրնայ ընել, երբ քոյր գործողութիւնները մէկ ձեռքի մեջ կողորոսացած է: Ուրեմն, ինչո՞ւ չօգտուիլ նուազուրդի դրութեան, քանի որ յանձնառուները մինչեւ 500, 1000 և 2000 ոսկիի վարկ ալ կը բանան, ի հարկին ամիսներով դրամ չը գանձելով և մսի հայթայթ

թումը շարունակելով: Հոգաբարձու թիւնը լքուած հին գրութեան վերադառնալով, կնճռոտ հաշիւներու դուռ մը բացած եղաւ, որոնց մէջէն չպիտի կրնայ ելլել:

Անցնինք ուրիշ անպատեհութեանց: Երկու ոչխարներէն օրական 2 ուկեղ, 2 լեղու, և 4 աչք պիտի դոյնան: Արդեօք ո՞ր խեղճ հիւանդը պիտի օգտուի անոնցմէ, քանի որ անդին պատրաստ կը սպասեն կայտառ ըմբիշներ և կարգ մը մակաբոյժներ, որոնք չորս աչքերով պիտի հսկեն անոնց վրայ: Յետոյ, երկու ոչխարներէն օրական երկու մորթ կ'ելլէ, որոնց պահպանութեան համար օրական կէս քաշ աղի պէտք կայ, տարին 182 քաշ. ուստի մորթերը ալել, պահել, խնամել, ու յետոյ ծախելու խնդիր. և եթէ օրին մէկը, մորթերն անխնամ մնալով, որդնոտին, հոտին, և կամ ու է միջոցաւ աւրուին. և կամ մուկերը ծակ ծակ ընեն... Թերեւս այդ գւայացած 700է աւելի մորթերը, եւտի քուլէի մորթի ֆապրիքաներէն անդին ծովը թափել պէտք ըլլայ տոմարներուն պէս... Ուստի, կը կրկնենք թէ, այս առօրեայ երկու ոչխարներու գնման դրութիւնը՝ առանց նուազուրդի՝ սխալ է, և անտեղի է և բոլոր հաստատութիւններէ վտարուած, բայց հիւանդանոցի հոգաբարձութիւնը ընդունած է զայն՝ համոզիչ, ազդու, և կախարդիչ խօսքերու տեղի տալով:

Ասկից առաջ ալ, բարեբարներու առատ դրամներով, իբրեւ պարարտ և առատ կաթ տուող կովեր կը գնուէին ամենաբարձր գիներով, առանց հակաշիւթի, նոյն հաստատութեան մէկ պաշտօնեային ձեռամբ, որոնց պահպանութիւնը օտար գեղուհիի մը յանձնուած էր, իբր թէ մեր գաղթականներուն մէջէն կովապահ մէկը չի գտնուէր. իսկ յետոյ այդ կովերը դարձեալ կը ծախուէին ամենավար

գիներով, իբրեւ անօգուտ և ո՛չ կաթնտու կովեր, դարձեալ նոյն պաշտօնէին ձեռամբ, և այս պարարտ ու նիհար կովերու խնդիրն ալ կը փակուի, հանդերձատան հաշիւներուն տոմարներուն կորսուելովը անյայտ ըլլալուն պէս, - գիտէ՞ք ինչպէս, վերոյիշեալ օտար կովապահուհին անաւանկալ կերպով կ'ամուսնանար հիւանդանոցին մէջ գաւառացի արհեստաւորի մը հետ և երկուքը մէկ իր երկիրը՝ Ռումանիա՝ կը ճամբուին, որպէս զի այս կենդանի տոմարն ալ մէջտեղէն վերցած ըլլայ: Բայց կըսուի թէ անոնք երկրէն վերադարձած են և հիւանդանոցի մօտերը տեղ մը կը բնակին: Նախկին և վերջնաւորուած Հոգաբարձութեան ո՞ր անգամը արդեօք հետաքրքրուեցաւ այս խնդրով, անցած դարձածէն ամէնքն ալ տեղեկութիւն ունենալով հանդերձ: Մէկ երկու բողոքող անդամներու ձայնն ալ խեղդուեցաւ մեծամասնութեան մէջ. վասն զի Հոգաբարձութեան անդամներէն շատերը հրապուրուած են ճարտար և համոզիչ լեղուի դարձուածքներէ և կախարդիչ ու վսիկզօծ խօսքերու տեղատարափներէ:

Արդ, կը խնդրենք պատկանեալ մարմիններէն որ քիչ մը հետաքրքրուին Ազգին տանը մէջ կատարուած գործերով, և խղճամիտ քննութեան ենթարկեն բոլոր անցուղաբներն, առանց տարուելու համոզիչ խօսքերու տարափէն:

ԻՐԱՋԵԿ

Հիւանդանոցի մասրան անձնուրդպիրներէն Տիար Գիրգոր Պաշեան վեցամսեայ ՄԵՂՈՒ նուիրեց Ազգ. Հիւանդանոցի մէջ ֆահաւսագործող մասրակրօն թաւեցան հովիւ Չմկիսծաֆցի Տ. Վահան Քի. Ժամակոյտեանի: